

Umanjenje vrijednosti financijske imovine prema HSFI 9 i 12 i MRS 39

Na svaki datum bilance subjekt mora financijsku imovinu mjerenu prema trošku stjecanja ili amortiziranom trošku podvrgnuti testu umanjenja. Ako postoji objektivni dokaz o umanjenju vrijednosti, subjekt će gubitak od umanjenja vrijednosti priznati u računu dobiti i gubitka primjenom HSFI odnosno MSFI. HSFI odredbe o umanjenju vrijednosti financijske imovine usklađene su s odredbama MRS 39, ali su sažetije i jednostavnije jer su prilagođene potrebama srednjih i malih poduzetnika.

S obzirom na značajan i dugotrajan pad cijena dionica koji uočavamo na našem i svjetskom tržištu, u članku se obraća dodatna pozornost na umanjenje vrijednosti vlasničkih vrijednosnih papira.

1. UVOD

Na kraju svakog izvještajnog razdoblja subjekt procjenjuje fer i istinit prikaz imovine, obveza i kapitala pa tako i financijske imovine. Prema Zakonu o računovodstvu (Nar. nov., br. 109/2007.), čl. 12. i 13., poduzetnici su dužni sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (Nar. nov., br. 30/2008. i 4/2009.), uz iznimku da veliki poduzetnici i poduzetnici čije dionice ili dužnički vrijednosni papiri su uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštenje na organizirano tržište vrijednosnih papira su dužni sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja koji, do dana prijama Republike Hrvatske u članstvo u Europskoj uniji, obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja te Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja, koje utvrdi Odbor, (Nar. nov., br. 140/2006., 30/2008., 130/2008. i 137/2008.). Razvrstavanje poduzetnika definirano je čl. 3. Zakona o računovodstvu. Prema istom, veliki poduzetnici su:

- oni koji prelaze dva od sljedeća tri uvjeta:
 - ukupna aktiva 130.000.000,00 kuna,
 - prihod 260.000.000,00 kuna,
 - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 250;

- banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje, leasing društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima i zasebna imovina bez pravne osobnosti kojom oni upravljaju, društva za upravljanje investicijskim fondovima i imovina investicijskih fondova s pravnom osobnosti, društva za upravljanje obveznim odnosno dobrovoljnim mirovinskim fondovima i zasebna imovina kojom oni upravljaju te mirovinska osiguravajuća društva.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine definirano je prema:

- HSFI 9 - Financijska imovina, točke: 9.27. - 9.30. i HSFI 12 - Kapital, točka 12.37. i 12.38.;
- MRS 39 - Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točke 58. - 70., UP84. - UP93.

2. FINANCIJSKA IMOVINA I NJENO MJERENJE

Financijska imovina definirana je prema točki 11. MRS 32 - Financijski

instrumenti: objavljivanje i prezentiranje i prema toj definiciji, ona uključuje:

- a) novac,
- b) vlasnički instrument drugog subjekta,
- c) ugovorno pravo da se:

- primi novac ili druga financijska imovina od drugog subjekta, ili
 - razmijeni financijska imovina ili financijske obveze s drugim subjektom prema uvjetima koji su potencijalno povoljniji za subjekt, ili
- d) ugovor koji će se namiriti ili se može namiriti vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta i predstavlja:
- nederivativni instrument za kojeg će subjekt biti ili može biti obvezan primiti promjenjiv broj vlastitih vlasničkih instrumenata drugog subjekta ili
 - derivativni instrument koji će se namiriti ili se može namiriti na način drugačiji od razmjene fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. U tu svrhu, vlastiti vlasnički instrumenti subjekta ne uključuju instrumente koji samostalno predstavljaju ugovore o budućem primitku ili isporuci vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta.

Financijska imovina, prema točki 9.4. HSFI 9 - Financijska imovina, obuhvaća sljedeće vrste imovine:

- udjeli i dionice kod povezanih poduzetnika,
- zajmovi povezanim poduzetnicima,
- sudjelujući interesi,
- ulaganja u vrijednosne papire,
- dani krediti i depoziti,
- vlastite dionice i udjeli
- ostala financijska imovina.

Usprkos drugačijoj definiciji, u biti iste vrste financijske imovine su pokrivena HSFI 9 i MRS 32.

Financijska imovina će se prilikom početnog priznavanja klasificirati u jednu od sljedećih kategorija i sukladno definiranoj kategoriji mjeriti:

Kategorija financijske imovine	Početno mjerenje	Naknadno mjerenje	Efekt naknadnog mjerenja
Financijska imovina po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka	po fer vrijednosti (trošku stjecanja) *transakcijski troškovi terete rashode razdoblja	po fer vrijednosti	Kroz račun dobiti i gubitka
Zajmovi i potraživanja	po fer vrijednosti (trošku stjecanja) uvećano za transakcijske troškove	po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope	Kroz račun dobiti i gubitka
Ulaganja koja se drže do dospijeca	po fer vrijednosti (trošku stjecanja) uvećano za transakcijske troškove	po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope	Kroz račun dobiti i gubitka
Financijska imovina raspoloživa za prodaju			Kroz kapital
*kamate, umanjenja zbog gubitaka, povećanje fer vrijednosti dužničkih instrumenata nakon umanjenja, tečajne razlike, dividende	po fer vrijednosti (trošku stjecanja) uvećano za transakcijske troškove	po fer vrijednosti	Kroz račun dobiti i gubitka
**vlasnički instrumenti čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti te s njima povezani derivati		po trošku stjecanja	nema

Transakcijski troškovi su troškovi koji se izravno pripisuju kupnji, izdavanju ili prodaji financijske imovine.

Financijska imovina čija se promjena fer vrijednosti priznaje u računu dobiti ili gubitka je ona koja udovoljava jednom od sljedećih uvjeta:

- klasificirana je kao imovina namijenjena trgovanju,
- prilikom početnog priznavanja poduzetnik ju je svrstao u ovu skupinu.

Svaka financijska imovina može se prilikom početnog priznavanja odrediti u ovu skupinu, osim ulaganja u vlasničke instrumente čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu.

Zajmovi i potraživanja su nederivativna financijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu.

Financijska imovina koja se drži do dospijeca je nederivativna financijska imovina s fiksnim ili utvrdivim iznosom plaćanja i fiksnim dospijecom za koju poduzetnik ima pozitivnu namjeru i mogućnost držati je do dospijeca osim ulaganja koja udovoljavaju definiciji zajmova.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju je sva ostala financijska imovina.

Sva financijska imovina osim financijske imovine mjerenje po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka, podložna je umanjenju vrijednosti ako postoji objektivan dokaz za njeno umanjenje.

3. OBJEKTIVAN DOKAZ O UMANJENJU VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE

Subjekt na svaki datum bilance treba procijeniti postoji li objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti financijske imovine.

Prema MRS 39 - Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, objektivan dokaz da je vrijednost financijske imovine ili grupe imovine umanjena uključuje vidljive informacije koje imatelj imovine primjećuje vezano uz sljedeće nastale događaje povezane s gubitkom:

- značajne financijske teškoće izdavatelja ili dužnika,
- nepoštivanje ugovora, poput nepodmirenja obveza ili zakašnjenja plaćanja kamate ili glavnice,
- odobrenje koncesije primatelju od strane davatelja zbog ekonomskih i poslovnih razloga koji se odnose na financijske teškoće primatelja, koje davatelj inače ne bi razmatrao,

koje davatelj inače ne bi razmatrao,

d) zbog nastanka mogućnosti da će dužnik pokrenuti stečajni postupak ili postupak druge financijske reorganizacije,

e) nestanak aktivnog tržišta za tu financijsku imovinu zbog financijskih teškoća, ili

f) vidljivih podataka koji ukazuju na postojanje smanjenja procijenjenih budućih novčanih tokova od grupe financijske imovine od njezinog početnog priznavanja, koji se mogu izmjeriti, iako se smanjenje ne može identificirati za pojedinu financijsku imovinu unutar grupe, uključujući:

- negativne promjene platežnog statusa posuđivača unutar grupe (npr. povećan broj zakašnjelih plaćanja ili povećan broj posuđivača koji podmiruju svoje obveze kreditnom karticom, a koji su dostigli kreditni limit i plaćaju minimalni mjesečni iznos), ili
- nacionalne ili lokalne ekonomske uvjete koji su povezani s nepodmirenjem obveza vezanih za imovinu unutar grupe (npr. povećanje stope nezaposlenosti u zemljopisnom

području posuđivača, smanjenje cijene nekretnina danih u zalog u relevantnom području, smanjenje cijena nafte za dane zajmove proizvođačima nafte, ili negativne promjene industrijskih uvjeta koji utječu na posuđivače unutar grupe).

Često je umanjeno vrijednosti uzrokovano zajedničkim učinkom više događaja.

Umanjenje imovine se vrši samo na temelju objektivnih dokaza o umanjenju vrijednosti koji su proizašli iz jednog ili više nastalih događaja, dok se gubici čiji se nastanak očekuje kao rezultat budućih događaja ne priznaju, bez obzira na njihovu izvjesnost.

Nestanak aktivnog tržišta jer se financijskim instrumentima subjekta više ne trguje javno nije dokaz o umanjenju vrijednosti. Pad kreditnog rejtinga subjekta nije, sam po sebi, dokaz o umanjenju vrijednosti, iako može biti dokaz umanjenja vrijednosti ako se razmatra zajedno s ostalim raspoloživim informacijama. Smanjenje fer vrijednosti financijske imovine ispod iznosa njezinog troška stjecanja ili amortiziranog troška ne dokazuje neophodno umanjeno vrijednosti (na primjer, smanjenje fer vrijednosti ulaganja u dužnički instrument nastalo zbog povećanja nerizične kamatne stope).

Međutim, objektivni dokaz o umanjenju vrijednosti određenog ulaganja u vlasnički instrument uključuje informacije o značajnim promjenama s negativnim utjecajem na tehnološke, tržišne, ekonomske ili zakonske okolnosti poslovanja izdavatelja i ukazuje da se cijena ulaganja u vlasničke instrumente ne može nadoknaditi. **Značajno ili produljeno smanjenje fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente ispod njihove cijene također predstavlja objektivni dokaz umanjenja vrijednosti.**

U nekim slučajevima vidljive informacije potrebne za procjenu iznosa gubitka od umanjenja vrijednosti financijske imovine mogu biti ograničene ili više nisu u potpunosti relevantne za postojeće okolnosti. Primjer jednog takvog slučaja je ako posuditelj ima financijskih teškoća i ako postoji samo mali obujam raspoloživih informacija o prethodnim iskustvima sa sličnim posuditeljima. U takvim slučajevima subjekt na temelju procjene koja se temelji na prethodnom iskustvu procjenjuje iznos određenog gubitka od umanjenja vrijednosti. Slično tome, subjekt, na temelju prethodnog iskustva, vrši usklađenje vidljivih podataka grupe financijske imovine kako bi isti odražavali trenutne okolnosti. Budući novčani tokovi grupe financijske imovine koja se procjenjuje zajedno u svrhu umanjenja vrijednosti, procjenjuju se na temelju iskustva povijesnog troška za imovinu čija su obilježja kreditnog rizika slična onima unutar grupe. Procjene promjena budućih novčanih tokova odražavaju i mijenjaju se iz razdoblja u razdoblje sukladno promjenama povezanih vidljivih podataka (poput promjene stope nezaposlenosti, cijena nekretnina, cijena robe, statusa plaćanja ili drugih faktora koji ukazuju na nastale troškove u grupi i njihovu jačinu). Metodologija i pretpostavke upotrijebljene za procjenu budućih novčanih tokova trebaju se redovno pregledavati kako bi se smanjile razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnih gubitaka koji će se realizirati u budućem razdoblju. Primjena realnih procjena predstavlja bitan dio pripreme financijskih izvještaja.

Prema točki 9.28. HSFI 9 - Financijska imovina, dokazi o umanjenju vrijednosti finan-

cijske imovine (pojedinačno ili grupno) su primjerice sljedeće okolnosti:

- a) nepoštivanje ugovora u smislu kašnjenja s otplatom duga ili plaćanjem kamata,
- b) vjerojatno pokretanje stečaja ili započinjanje financijske reorganizacije,
- c) nestanak aktivnog tržišta za financijsku imovinu zbog financijskih poteškoća izdavatelja,
- d) značajne financijske poteškoće izdavatelja ili dužnika,
- e) značajne promjene s negativnim učinkom koje su nastale u tehnološkom, ekonomskom ili pravnom okruženju u kojem posluje izdavatelj financijskog instrumenta.

Mišljenja sam kako HSFI navodi samo primjere najčešćih slučajeva što ne znači da subjekt ne može primijeniti odredbe MRS-a 39 prilikom utvrđivanja objektivnih dokaza o umanjenju vrijednosti financijske imovine kako bi što realnije iskazao vrijednost financijske imovine na datum bilance.

4. UMANJENJE VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE KOJA SE MJERI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU

Ako postoji objektivni dokaz o umanjenju vrijednosti zajmova i potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospijeća koji se vode po amortiziranom trošku, iznos gubitka mjeri se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova (ne uzimajući u obzir buduće kreditne gubitke koji nisu nastali) diskontirano po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi financijske imovine (tj. efektivnoj kamatnoj stopi obračunatoj kod početnog priznavanja). **Umanjenje vrijednosti financijske imovine koja se vodi po amortiziranom trošku mjeri se primjenom izvorne efektivne kamatne stope financijskog instrumenta jer bi diskontiranje sadašnjom tržišnom kamatnom stopom inače rezultiralo mjerenjem po fer vrijednosti financijske imovine koja se inače mjeri po amortiziranom trošku.** Knjigovodstvena vrijednost imovine umanjuje se direktno ili upotrebom odvojenog računa ispravka vrijednosti, a iznos gubitka se priznaje u računu dobiti i gubitka.

Novčani tokovi koji se odnose na kratkoročna potraživanja ne diskontiraju se ako učinak diskonta nije značajan.

Ako se, u sljedećem razdoblju, iznos gubitka od umanjenja vrijednosti smanji i smanjenje se može objektivno povezati s događajem koji je nastao nakon priznavanja umanjenja vrijednosti (poput poboljšanja kreditnog rejtinga dužnika), prethodno priznat gubitak od umanjenja vrijednosti ispravlja se direktno ili upotrebom ispravka vrijednosti. **Ispravak ne može rezultirati knjigovodstvenim iznosom financijske imovine većim nego što bi bio amortizirani trošak da nije došlo do priznavanja umanjenja vrijednosti. Iznos koji je ispravljen priznat će se u računu dobiti i gubitka.**

Financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku	Nastanak događaja	Mjerenje	Efekt	Nastanak događaja	Mjerenje	Efekt
Zajmovi i potraživanja	objektivni dokaz o umanjenju vrijednosti	diskontiranje procijenjenih budućih novčanih tokova izvornom efektivnom kamatnom stopom	kroz račun dobiti i gubitka	povećanje vrijednosti financijske imovine	ispravak gubitka od umanjenja do visine amortiziranog troška koji bi bio priznat da nije došlo do umanjenja	kroz račun dobiti i gubitka
Ulaganja koja se drže do dospijeća						

5. UMANJENJE FINANCIJSKE IMOVINE RASPOLOŽIVE ZA PRODAJU

Ako je smanjenje fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju priznato direktno u glavnici, a postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti imovine, kumulativni gubitak koji je priznat direktno u glavnici uklanja se iz glavnice i priznaje u računu dobiti i gubitka, čak i ako se financijska imovina nije prestala priznavati. Iznos kumulativnog gubitka uklonjenog iz glavnice i priznatog u računu dobiti i gubitka predstavlja razliku između troška stjecanja (umanjenog za otplatu iznosa glavnice duga i amortizacije) i sadašnje fer vrijednosti, umanjeno za sve gubitke od umanjenja vrijednosti te financijske imovine koja je prethodno priznata u računu dobiti i gubitka.

Ako u sljedećem razdoblju fer vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju poraste i povećanje se može objektivno povezati s događajem nastalim nakon priznavanja gubitka od umanjenja vrijednosti u računu dobiti i gubitka:

- gubici od umanjenja vrijednosti priznati u računu dobiti i gubitka od ulaganja u vlasnički instrument neće se ispraviti u računu dobiti i gubitka kao prihod, već će se priznati kao revalorizacijske rezerve;
- gubici od umanjenja vrijednosti priznati u računu dobiti i gubitka od ulaganja u dužnički instrument će se ispraviti, a ispravljeni iznos se priznati u računu dobiti i gubitka.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju	Nastanak događaja	Mjerenje	Efekt	Nastanak događaja	Mjerenje	Efekt
Vlasnički instrumenti	objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti	po fer vrijednosti	kroz račun dobiti i gubitka	povećanje vrijednosti financijske imovine nakon umanjenja	po fer vrijednosti	kroz kapital
Dužnički instrumenti						kroz račun dobiti i gubitka

Uzevši u obzir trenutnu situaciju na tržištu kapitala, potrebno je dodatnu pozornost posvetiti vrednovanju vlasničkih instrumenata klasificiranih kao financijska imovina raspoloživa za prodaju. Naime, MRS 39 upućuje da u slučaju vidljivih podataka koji ukazuju na postojanje smanjenja procijenjenih budućih novčanih tokova financijske imovine što se može primijetiti između ostalog i kroz dugotrajno i značajno smanjenje fer vrijednosti vlasničkih instrumenata, takvim vlasničkim instrumentima potrebno je umanjiti vrijednost. S obzirom da se umanjenje vrijednosti ne primjenjuje na vlasničke instrumente klasificirane kao financijska imovina po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka te se vlasnički instrumenti zbog svoje prirode ne mogu klasificirati ni kao zajmovi i potraživanja ni kao ulaganja koja se drže do dospeljeća, MRS 39 se ovdje odnosi na vlasničke instrumente klasificirane kao financijska imovina raspoloživa za prodaju, koja kotira na aktivnom tržištu i koja se vrednuje po fer vrijednosti. Pokušavajući primijeniti navedenu odredbu, u praksi se odmah nameću dva pitanja:

- Koliko vremensko razdoblje se može smatrati dugotrajnim?
- Koje postotno smanjenje fer vrijednosti se može smatrati značajnim?

Ni MRS 39 ni HSFI 9 ne daju nam odgovore na ta pitanja, što bi impliciralo da svaki subjekt, u skladu s dobrom praksom, treba sam u svojim računovodstvenim politikama ili kroz upute/odluke odrediti što smatra dugotrajnim i značajnim smanjenjem fer vrijednosti vlasničkih instrumenata. Međutim, sigurno je za

pretpostaviti da je značajno i dugotrajno smanjenje vrijednosti vlasničkog instrumenta ono kada je smanjenje fer vrijednosti ispod troška stjecanja toliko da više nije vjerojatno da će subjekt moći nadoknaditi svoje ulaganje.

Primjer jedne takve odredbe bi mogao biti sljedeći:

“Umanjenje vrijednosti financijske imovine mora biti priznato ako postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti budućih novčanih tokova koji proizlaze iz pojedine financijske imovine.

Objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti određenog ulaganja u vlasnički instrument uključuje informacije o značajnim promjenama s negativnim utjecajem na tehnološke, tržišne, ekonomske ili zakonske okolnosti poslovanja izdavatelja i ukazuje da se cijena ulaganja u vlasničke instrumente ne može nadoknaditi. Značajno ili produljeno smanjenje fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente ispod njihove cijene također predstavlja objektivan dokaz umanjenja vrijednosti.

Novčani tokovi koji mogu proizaći iz ulaganja u vlasnički instrument su dividende i prodajna vrijednost samog vlasničkog instrumenta. Sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova vlasničkog instrumenta iskazana je kroz trenutnu fer vrijednost na tržištu kapitala.

Kako bi utvrdili je li smanjenje fer vrijednosti ispod troška stjecanja značajno, primijenit će se sljedeće referentne vrijednosti za odlučivanje:

- smanjenje fer vrijednosti ispod troška stjecanja je 30% - umanjenje se neće priznati;
- smanjenje fer vrijednosti je između 30% i 60% - priznavanje umanjenja vrijednosti ovisit će o procjeni nadoknadivosti ulaganja. Procjena mora biti izvršena u pisanom obliku, a uključuje analizu financijskih

izvještaja te analizu svih dostupnih informacija o izdavatelju vlasničkog instrumenta i okolnostima u kojima posluje;

- smanjenje fer vrijednosti je iznad 60% - umanjenje vrijednosti se priznaje osim u slučaju snažnih objektivnih dokaza koji upućuju da umanjenje nije opravdano.

Kako bi utvrdili je li smanjenje fer vrijednosti ispod troška stjecanja dugotrajno, primijenit će se sljedeće referentne vrijednosti za odlučivanje:

- fer vrijednosti je manja od troška stjecanja u razdoblju od 9 mjeseci - umanjenje se neće priznati;
- fer vrijednost je manja od troška stjecanja u razdoblju od 9 do 15 mjeseci - priznavanje umanjenja vrijednosti ovisit će o procjeni nadoknadivosti ulaganja. Procjena mora biti izvršena u pisanom obliku, a uključuje analizu financijskih izvještaja te analizu svih dostupnih informacija o izdavatelju vlasničkog instrumenta i okolnostima u kojima posluje;
- fer vrijednost je manja od troška stjecanja u razdoblju duljem od 15 mjeseci - umanjenje vrijednosti se priznaje osim u slučaju snažnih objektivnih dokaza koji upućuju da umanjenje nije opravdano.

Ako postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti vlasničkih instrumenata, vlasnički instrumenti klasificirani kao financijska imovina raspoloživa za prodaju i mjerena po fer vrijednosti kroz kapital, umanjiti će se kroz račun dobiti i gubitka na način da se kumulativni gubitak koji je priznat direktno u glavnici uklanja iz

glavnice i priznaje u računu dobiti i gubitka. Iznos kumulativnog gubitka uklonjenog iz glavnice i priznatog u računu dobiti i gubitka predstavlja razliku između troška stjecanja i sadašnje fer vrijednosti, umanjeno za sve gubitke od umanjenja vrijednosti te financijske imovine koja je prethodno priznata u računu dobiti i gubitka.

Ako u sljedećem razdoblju fer vrijednost vlasničkog instrumenta poraste i povećanje se može objektivno povezati s događajem nastalim nakon priznavanja gubitka od umanjenja vrijednosti u računu dobiti i gubitka, gubici od umanjenja vrijednosti priznati u računu dobiti i gubitka od ulaganja u vlasnički instrument neće se ispraviti u računu dobiti i gubitka kao prihod, već će se priznati kao revalorizacijske rezerve.

Ako se u sljedećem razdoblju fer vrijednost vlasničkog instrumenta dodatno smanji, priznat će se dodatno umanjeno vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.“

Financijska imovina koja se mjeri po trošku stjecanja	Nastanak događaja	Mjerenje	Efekt	Nastanak događaja	Mjerenje	Efekt
Vlasnički instrumenti čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti te s njima povezani derivati	objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti	diskontiranje procijenjenih budućih novčanih tokova trenutnom tržišnom stopom povrata	kroz račun dobiti i gubitka	povećanje vrijednosti financijske imovine nakon umanjenja	ne može se ispraviti	nema

Primjer knjiženja:

Poduzetnik ima ulaganje u dionice raspoložive za prodaju u iznosu 100.000 kn. Dionice kotiraju aktivno na burzi i revalorizacijska rezerva iz ranijih razdoblja je 50.000 kn.

- (1) Fer vrijednost ulaganja na datum bilance 30. lipnja 2008. godine iznosi 70.000 kn. Fer vrijednost ulaganja je manja od 100.000 kn u razdoblju od 10 mjeseci. Poduzetnik je, sukladno svojim računovodstvenim politikama, proveo analizu izdavatelja dionice i zaključio da postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti.
- (2) Na dan 31. 12. 2008. godine fer vrijednost ulaganja iznosi 110.000 kn.

Poduzetnik provodi sljedeća knjiženja:

045 - Ulaganja u dionice		049 - Ispr. vrij. ulaganja u dionice	
S	100.000	S	50.000
		(2)	40.000
			80.000 (1)
931 - Revalorizacijske rezerve od promjene fer vrijednosti fin. imovine raspoložive za prodaju		980 - Odgođene porezne obveze	
(1)	40.000	(1)	10.000
	40.000 S		10.000 S
	32.000 (2)		8.000 (2)
741 - Vrijednosno usklađivanje (umanjenje) dionica			
(1)	30.000		

Objašnjenje:

S obzirom da je provedbom analize poduzetnik utvrdio da se navedeno smanjenje fer vrijednosti treba iskazati kao objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti, poduzetnik će razliku između troška stjecanja i sadašnje fer vrijednosti iskazati kao rashod. Za navedeni rashod poduzetnik mora povećati poreznu osnovicu s obzirom da su nerealizirani gubici od vrijednosnih usklađenja porezno nepriznate stavke. Povećanje vrijednosti u budućem razdoblju ne može se iskazati kao prihod, već se knjiži kroz kapital.

6. UMANJENJE FINANCIJSKE IMOVINE KOJA SE MJERI PO TROŠKU STJECANJA

Ako postoji objektivan dokaz o nastanku gubitka od umanjenja vrijednosti vlasničkog instrumenta koji ne kotira na aktivnom

tržištu i koji se ne vodi po fer vrijednosti jer njegova fer vrijednost ne može biti pouzdano utvrđena, ili derivativne imovine koja je povezana s tom imovinom i mora biti podmirena putem isporuke takvih vlasničkih instrumenata koji ne kotiraju na aktivnom tržištu, iznos gubitka od umanjenja vrijednosti mjeri se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontiranih po trenutnoj tržišnoj stopi povrata za sličnu financijsku imovinu. Takvi se gubici od umanjenja vrijednosti ne mogu ispraviti u sljedećim razdobljima.

7. ZAKLJUČAK

U vremenima kada poduzetnici posluju u nepovoljnim ekonomskim okolnostima koje uključuju tešku naplatu potraživanja od kupaca zbog opće nelikvidnosti, inflaciju, smanjenje potrošnje koje dovodi do smanjenja proizvodnje, povećanje nezaposlenosti i sl., prilikom vrednovanja financijske imovine na datum bilance nužno je zapitati se postizemo li trenutnim vrednovanjem financijske imovine istinit i realan prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja. Potrebno je pažljivo proučiti poslovanje izdavatelja određene financijske imovine. Fer vrijednost financijske imovine na tržištu kapitala, također pruža svojevrsan dokaz. Analitičari i računovođe preuzimaju veliku odgovornost prilikom izvođenja procjena vrijednosti financijskih instrumenata mjerenih po amortiziranom trošku i trošku stjecanja jer će upravo te procjene izravno utjecati na vrijednost imovine i kapitala subjekta koji posjeduje financijsku imovinu, tim više ako je financijska imovina značajni dio ukupne imovine. Korisnici financijskih izvještaja oslanjaju se na istinit prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja iskazan u financijskim izvještajima, stoga je apsolutni imperativ da takve procjene obavljaju kvalificirane osobe za što se mora pobrinuti uprava subjekta koja je i odgovorna za financijske izvještaje objavljene javnosti.

Literatura i izvori:

- Zakon o računovodstvu (Nar. nov., br. 109/2007.).
- Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (Nar. nov., br. 30/2008. i 4/2009.).
- Međunarodni računovodstveni standardi (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja te Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja (Nar. nov., br. 140/2006., 30/2008., 130/2008. i 137/2008.).
- Commission regulation Europske komisije br. 1126/2008., od 3. studenoga 2008. godine.
- KPMG: Current market conditions - potential impact of financial reporting, 13. lipnja 2008. godine, <http://www.kpmg.com.au/Portals/0/08FR-23.pdf>

Kristina TOTH, dipl. oec., CAIB, Invest d.o.o. za upravljanje fondovima, Zagreb